

MobiLES

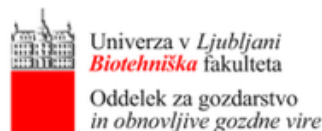
CILJNO RAZISKOVALNI PROJEKT

UČINKOVITEJŠE GOSPODARJENJE Z ZASEBNIMI GOZDOVI V PODPORO VEČJI MOBILIZACIJI LESA

NOSILNA RAZISKOVALNA ORGANIZACIJA:
GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE

SODELUJOČE RAZISKOVALNE ORGANIZACIJE:
UNIVERZA V LJUBLJANI, BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
INŠTITUT ZA JAVNO UPRAVO PRI PRAVNI FAKULTETI V LJUBLJANI

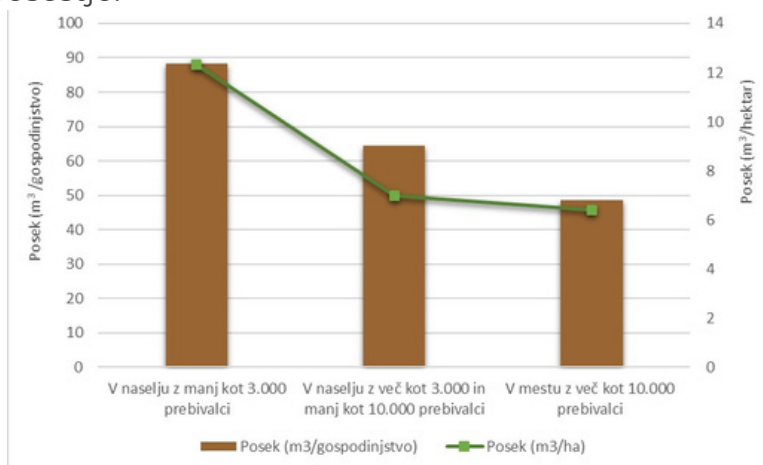
Odnosi zasebnih lastnikov gozdov do gospodarjenja z gozdovi

V marcu 2022 smo opravili raziskavo med naključno izbranimi gospodinjstvi na področju celotne Slovenije, ki imajo v lasti gozd.

Anketni vprašalnik je bil obsežen in je zajemal 5 sklopov. Prvi sklop se je nanašal na osnovne informacije o gozdni posesti, na značilnosti gospodarjenja z gozdom, na obseg sečnje lesa in na demografijo anketiranih. Drugi sklop je zajemal vprašanja vezana na vpliv podnebnih sprememb na gospodarjenje z gozdom. V tretjem sklopu smo spraševali lastnike gozdov o ciljih in motivih za gospodarjenje z gozdom, četrti sklop je zajemal vprašanja o obstoječi zakonodaji, ki vpliva na gospodarjenje z gozdom. Peti sklop pa se je nanašal na odnos lastnikov do poslovnega povezovanja/sodelovanja. V anketi je sodelovalo 1.515 gospodinjstev, ki imajo v lasti gozd, ga poznajo ter imajo vsaj osnovno znanje o tem, kako se z njim gospodari.

Od 1.515 anketiranih je bilo 55 % moških in ti imajo v lasti 48 % površin gozdov vseh anketiranih. Povprečna starost anketiranih lastnikov gozdov je bila 54 let. Med anketiranimi lastniki z 53 % prevladujejo zaposleni in samozaposleni, 45 % je delovno neaktivnih. Največ anketiranih prihaja iz osrednjeslovenske regije (19 %), s 13 % sledi podravska regija. Večji del prihaja iz naselij z manj kot 3.000 prebivalci (56 %), 21 % jih prihaja iz večjih mest z več kot 10.000 prebivalci.

Anketirani imajo skupno v lasti ali solasti 9.888 ha, povprečna površina gozda znaša 7,5 ha. S 65 % prevladujejo gospodinjstva, ki imajo v lasti do 4,99 ha gozda. V obdobju zadnjih petih let so anketirani posekali skupno 88.236 m³, od tega je bila intenziteta sečnje največja pri lastnikih, ki imajo v lasti do 4,99 ha gozda. Povprečen delež prodaje lesa znaša 25 %, povprečen delež najema gozdarskih storitev pa 26 %. Anketirani v povprečju porabijo 21 dni na leto za gospodarjenje z lastno gozdno posestjo.

Poslovni modeli med zasebnimi lastniki gozdov in drugimi deležniki

V Sloveniji se po podatkih ZGS spoprijemamo z nizko realizacijo načrtovanega poseka v zasebnih gozdovih. Sprejeti so posamezni ukrepi za rešitev problemov neučinkovitega gospodarjenja z zasebnimi gozdovi, med katerimi je tudi povezovanje (tako interesno kot poslovno) lastnikov in sodelovanje z deležniki gozdno lesne verige, vendar pa ugotavljamo, da ne dosegamo željenih rezultatov, saj tovrstnega povezovanja oz. sodelovanja praktično ni.

Omenjena dejstva nakazujejo na potrebo po spodbujanju in vzpostavitvi novih poslovnih modelov med zasebnimi lastniki gozdov in deležniki gozdno lesne verige. V okviru projekta smo na podlagi sistematičnega pregleda mednarodne in domače literature s področja poslovnega sodelovanja identificirali primere dobrih praks **poslovnega sodelovanja** ter **poslovnega povezovanja** zasebnih lastnikov gozdov.

Pri oblikah poslovnega sodelovanja zasebnih lastnikov gozdov z deležniki gozdno lesne verige smo identificirali kratkoročne in dolgoročne oblike poslovnega sodelovanja, ter pogodbeni in ne pogodbeni sodelovanja. Identificirali smo: a) oddajo gozda v zakup; b) oddajo gozda v upravljanje; c) javno-zasebna partnerstva in d) skupna vlaganja (angl. »Joint ventures«). Pri kratkoročnih oblikah sodelovanja pa smo zaznali sodelovanje pri izvedbi sečnje in spravilu lesa, izvedbo gozdnogojitvenih in varstvenih del, prodajo lesa na panju, prodajo lesa na kamionski cesti ter prevoz okroglega lesa in lesnih sekancev.

Pri poslovnem povezovanju zasebnih lastnikov gozdov smo identificirali več možnih organizacijskih oblik. Lastniki se združujejo v (formalne in neformalne) skupine, s katerimi lažje uresničujejo skupne interese. Pri pregledu literature smo ugotovili, da so prisotne različne formalne oblike poslovnega povezovanja, ki so se ustanovile zaradi skupnega gospodarjenja s premoženjem (tj. skupna lastnina nad gozdom) in sicer agrarne skupnosti, gozdovi v skupni lasti (angl. »Jointly Owned Forest«), skupni gozd (angl. »Joint Forest«) in gozdne skupine (angl. »Forest Group«). Prav tako so prisotne tudi oblike, ki so se ustanovile zaradi skupne rabe mehanizacije ali skupne izvedbe gozdnogospodarskih del in/ali prodaje lesa (t.i. povezovanje za gospodarsko korist). V tej skupini so: strojni krožki, strojne skupnosti, zadruge, gospodarske družbe, katere ustanovitelj je interesno združenje lastnikov gozdov ter skupine proizvajalcev.

Glavni cilj projekta je povečanje konkurenčnosti gozdarskega sektorja z učinkovitejšim gospodarjenjem v zasebnih gozdovih ter z večjo mobilizacijo lesa iz zasebnih gozdov.

Glavni rezultati, ki jih želimo ustvariti tekom projekta MOBILES, so:

- Z javnomnenjsko raziskavo med zasebnimi lastniki gozdov bomo identificirali vzorce, ki se odražajo v obnašanju lastnika gozda in njegovem odnosu do gozda kot vira surovine/dohodka (tudi v luči obstoječe zakonodaje);
- Z raziskavo želimo zajeti mnenja in predloge glede lastninskih pravic in dolžnosti zasebnih lastnikov gozdov v obstoječi zakonodaji in pripraviti različne scenarije sprememb obstoječe zakonodaje, ki se nanašajo na gospodarjenje z zasebnimi gozdovi ter na pravice in dolžnosti lastnikov gozdov;
- Z nadgradnjo obstoječega znanja o prednostih in slabostih povezovanja zasebnih lastnikov gozdov ter z analizo poslovnih odnosov med zasebnimi lastniki gozdov, društvi lastnikov gozdov in izvajalci gozdarskih storitev želimo predstaviti najustreznejše poslovne modele.

Naslednji koraki v projektu:

- Rezultate javnomnenjske raziskave med zasebnimi lastniki gozdov želimo predstaviti glavnim deležnikom na delavnicah. Delavnice za lastnike gozdov ter deležnike vzdolž gozdni lesnih verig so predvidne za jesen 2022.
- Z delavnicami želimo zbrati dodatna mnenja in stališče gled odnosa lastnikov do gozda, ideje za potrebne spremembe zakonodajnega okvira ter motive za poslovno povezovanje in sodelovanje lastnikov gozdov.
- Ideje in predloge zbrane na delavnicah bomo uporabili pri oblikovanju priporočil odločevalcem.

Univerza v Ljubljani
Biotehniška fakulteta
Oddelek za gozdarstvo
in obnovljive gozdne vire

Bilten izdaja: Gozdarski inštitut Slovenije,
Založba Silva Slovenica, Večna pot 2, 1000 Ljubljana
Odgovorna urednica: dr. Nike Krajnc; Oblikovanje: Tina Jemec
Avtorice prispevkov: dr. Nike Krajnc, Špela Ščap in izr. prof. dr. Špela
Pezdevšek Malovrh
Bilten izhaja v elektronski obliki.
Objava na spletni strani: <https://gozdis.si/projekti/MoBiLes/>